

# EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V ediciji in moči«

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrente, »Nova tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

## Temeljni pojmovi prave državne politike.

### VI.

Ako si dobro predložimo zgodovinske dogodbe, pričamo se, da si je čestokrat duh časa združen z javnim menenjem tudi se silo iskal veljave; da se izvedejo nove ideje, nastali so čestokrat upori ljudstva in vsled tega silne prekucije; kolikor je staro človeštvo, toliko je stara tudi prikazen upora, rabuk in prekucije. Praša se torej iz stališča javne morale in javnega prava: Kaj je prav za prav prekucija, ali je opravičena, kedaj je opravičena, kedaj neopravičena? Prekucija je predrugačba obstoječega se silo, z uporom. Nekateri državniki menijo, da je vsaka prekucija, vsaka silna prememba obstoječega nemoralen čin, kateri se mora obsoditi iz stališča vsacega prava. — Ali drugi so zopet tega menenja, in to je na vsak način opravičeno menenje, da so včasih prekucije potreba časa in neizogibne. — Ako bi veljalo menenje prvih, ne bi bil sploh mogoč noben napredek in nobeno spopolnjenje, narodi bi obtičali v neke letargiji, katera pa uže po naravi ni dopuščena človeku, ki vsled daru mišljenja vedno hrepeni po idealih, po novem, po lepšem, popolnejšem. Reklamo uže, da je življenje človeka veden boj, prav tako je se življenjem narodov, a pretiran konservatizem bi narode prisilil k večnemu mirovanju, k večnji pasivnosti. Pred vsem ni treba pozabiti, da ima takozvano zgodovinsko pravo ves drug pomen v javnem življenju, nego pa pravično in moralno pridobljeno privatno pravo.

Prekucijo, ali silno spremembo obstoječega so včasih tudi opravičevali najboljši državniki in pisci; a to le takrat, ako je narod zamen poskušal vsa sredstva, da bi dosegel kako pravo, kako izboljšanje svojega položaja, in mogoče je tudi, da brez kake reforme država ne more doseči svojih vzvišenih ciljev in izpolniti svoje etične naloge, tudi je mogoče, da gre za kako tako pravico, katerej se ljudstva ne smejo in ne morejo odpovedati, kakor je to narodnost, ali svobodni razvitek, ali da kaka vlada noče računati z duhom časa in njega terjavami, ter da ga hoče celó zatreti. — V takih in enakih slučajih ni skoraj mogoče odreki prekucijam neke opravičenosti. — Ali da ima tako gibanje v resnici nekaj veljave pred občno moralo, mora biti poprej zatrjeno in pripoznano, da je dotično ljudstvo, ali narod vsa mirna sredstva poprej poskusil, in da ni v skrajnem obupu mogel več najti nobenega drugega sredstva, nego da se posluži sile.

Prekucija sama ob sebi neizmerno škoduje organizmu države; ona slabi avtoriteto države, ona uničuje državne finance in trgovino, slabi vso produktivnost države, tako sicer, da jo mora smatrati vsak misleči človek kakor neko nesrečo, božjo sibo. Prav zato pa, ker je vsaka prekucija sama ob sebi znamenje trpenja in nesreče, prav zato je le v najkrajšem obupu, ako se pravična stvar kar na noben način ne more doseči, manj ali več opravičena. Najboljša je v tem obziru ta le primera. — Ako človek tako zbolí, da si mora dati odrezati en ud ali več udov, ako noče umreti, tedaj je bila potrebna amputacija, a pri vsem tem je to velika nesreča za človeka,

in on se ne poprime tega skrajnega sredstva, ako ne stoji pred alternativno: »Ako si ne daš odrezati roke ali noge, umreti moraš prej ko prej.«

Prav tako, kakor s človeškim, je tudi z društvenim organizmom.

Zarad velikih neprilik in zmešnjav, katere proizvaja vsak burni in silni preobrat v življenju narodov, dolžnost je vsacega državnika, da odvrne take nevihte po reformah o pravem času, kakor zdravnik odvrne unetico po primernih zdravilih, podanih o pravem času.

Prašanje nastane zdaj: Kako spozna državnik, da je položaj nevaren in da je treba odstraniti nevarnost po reformah?

Razni so slučaji in razna tudi pota v tem pogledu; mogoče je torej tukaj odgovoriti le splošno. Vlada naj spozna duh časa in naj se nanj ozira in z njim napreduje. — Državljanom naj se ne krati to, kar za-nje terja duh časa.

Imeli smo v 16. stoletju velike revolucije, ker vlade niso spoznale duha časa in so se ustavljale verskej toleranci in svobodni vesti; ali to ni šlo, revolucija je vladam vzrastla nad glavo.

Konci 18. stoletja je začelo se hujske in burnejše gibanje za človečanske pravice sploh, in vse revolucije 19. stoletja so nastale v prvi vrsti zato, ker so ljudstva za prav spoznale in je duh časa tako zahteval, da vladarji pripoznajo ljudsko suvereniteto in da se torej vpelja taka oblika vlade, po kateri imajo ljudstva po svojih zastopnikih svoje deležstvo pri zakonodajstvu, in videli smo, da si je to načelo pridobilo svojo veljavo po vsej Evropi, pa si jo bo sčasoma tudi

v velikej Rusiji, katera edina se še brani takozvane konstitucije ali ustave.

V novejšem času se je zopet duh časa tako preustrojil, da terja narodne države; vsled gibanja v tem zmislu sti nastali na Nemškem in na Italijanskem dve veliki narodni državi, zavladata je največa edinost tam, kder je bil največi razpor, največi partikularizem. Vsak mora pripoznati, da je narodno gibanje v Evropi Avstrijo stalo največe žrtve, ali zopet to ni bila taka nesreča za to državo, kajti s tem, da je bila odrinena iz Italije in Nemčije, postala je baš bolj samostalna, bolj na svoje lastne moči navezana in bolj koncentrirana; napredek avstrijskih narodov Avstriji zagotovi v kulturnem boju eno prvih mest v Evropi in ona bode zdaj bolj srečna, nego je bila poprej v večnih rivalnostih drugih dinastij z našo habsburško.

Na Nemškem je dal Napoleon priliko, da je Bismark v duhu časa osnoval veliko narodno federativno državo in sicer najlepšem pótém; na Italijanskem pa to ni šlo drugače, nego da se je Cavour postavil na čelo revolucije; prav tako se je zgodilo v novejšem času na Balkanu, kder sta dva vladarja, Črnogorski in Srbski, postavila se na čelo revolucije in videli smo celo, da je najkonservativnejša vlada v Evropi »ruska« prišla na pomoč revoluciji, da se le vrže Turčin iz Evrope in uvede narodnostno načelo na Balkanu.

Iz tega se najbolj vidi, kako velikansko moč ima duh časa in kako ta mogočni duh celó opravičuje revolucijo ter ide na dnevni red čez vsa strogo konservativna načela.

(Konec VI. ser. prih.)

## PODLISTEK.

### Tri čudne!

spisal — sl —

#### I. Soda-Wasser.

Naslov skoraj gotovo marsikomu ne bode ugajal, a ne da se predrugačiti; pričeti treba z nemščino.

V prijaznem trgu, poleg glavne ceste je znana gostilna. Pred nekajimi 8 leti prijezdijo nekega dne vojaki. Ti so bili več ur na poti in vsled vročine jako utrujeni, tukaj pa je lep prostor in hladna senca — veli častnik trobentaču.

Na znamenje k počitku veselo poskakajo brhki fantje raz konj. Koji čuti le kaj »pod palcem«, biti urno v gostilno, da se tamkaj »malih grehov« poplakne ter se vojakom tako nepotrebnega denarja reši.

Vstopi tudi častnik in zahteva vina. Nadalje vpraša točarico, ako se dohode »Soda-Wasser«; ona pravi, da! Izgine in po nekoliko časa prinese v polu litre — »čiste vode«! Častnik nekako začudeno pogleda, pokusi, nevoljno pljune, viha brke pod nosom, bliska z očmi — in prične se ta le pogovor:

On: »Jaz hočem »Soda-Wasser«!

Ona: »Znam! Vaj sem prinesla«.

On: »Kaj? — To! je »S-ö-ö-da-Wasser«?

Ona: »Da! dobra »Soda-Wasser«!

On: »A—, to ni nikakor mogoče?«

Ona: »Verujte no, da je! Vaj nemam drugačne, nego ako hočete studenčnice.«

Častniku je pa tedaj vendar uže dovolj in jako se razsrdi. — Sedaj pa pride vrsta na točarico, da ona začudeno gledati prične, ter jej je tesno pri srcu. Poslednjič prosí častnika, naj gre gledat in se osobno prepriča, da je prinesla zahtevano.

Gresta!

Vede ga pred hišo in pokaže velik sod, koji stoji pod kapom, ter ponosno pravi: »Tukaj sem steklenico napolnila; vidite, da je prava — »iz soda«! Jaz bi vam donesla druge vode, pa saj ste odločno zahtevali »Soda-Wasser« in natočila sem kaplice, koje imamo — v sodu a je čista, kajti rabimo jo tudi za žganje!«

Častnik in isti, koji so se tej vodenej preiskavi pridružili, prične se na vse grlo smijati in burke uganjati. — Vem! da jednake »iz soda«! akopram je naj nižje cene — nobeden pričujočih ne bode več zahteval. — Paj je tudi točarica potem nikomur več ni prinesla.

A, kaj mislite, da je bil vzrok vsej tej zmešnjavi? Točarica je hotela kazati, da umeje nemščino, a varala se je. Prvo besedo »soda« razumela je sicer jako dobro, a razumela jo je jedino le po slovensko — kajti še-le druga jo je poučila o znanji nemščine!

Pa saj jim ni za zlo šteti, ako hoče jedna ali druga te vrste na nemščino po-

nosna biti. Izgled imajo, žal, v gostilni ljubljanske čitalnice, v kojej »žibodrajo« vedno svoj: »bisel tajč« — »bisel slobeniš« — Če pridemo mi preprosti z dežele, še prav teško se dogovorimo, kaj bi radi.

A, nekaj drugega ti »postrežljivi duhovi« ne znajo — in to naj bode nam grešnim »možkega spola« v posnemanje priporočeno — kajti, to je kaj izredno posebnega. — Piti ga ne zna — niti jednat!

Ako ste tako neollikano surovi in jej ponudite pljače (to se ve, da ne jednake »iz soda« po imenu voda!) — le malo iz kozarca »posrka« —; da bi pa le jedenkrat slutili, da se je kaka »nasrkala«! gorje, trikrat gorje vam. — Imeli bi »glavni« greh, še večjega nego je, ako vam »vinske muhe« po glavi roje.

Res je sicer, da se slučajno pripeti in tekočina v sodu jako hitro posuši —, a vzrok temu so le isti dacarji, ki sode pečatijo z lučjo in tistim »šparjzvoskom« — a tako napravljajo strašno vročino, koja mokroti jako škoduje.

Oprostite, ako me je nehote »soda« napotila tudi do tistih, koje nam nosijo »iz soda«; saj sem jih le pohvalil in v izgled priporočal.

Ako bi se pa nepričakovano koja teh »vinskih jagodic« nad to »nedolžno« srdila —, naj se tolaži, saj ni pod vsakim kapom soda! — in tudi vsi sodje niso jednaki. Naj si zdaj po mogočnosti pomaga!

Saj ne drže vse ceste v Rim.

#### II. »Marijacejske kapljice«.

Lani sem prišel v stolico Slovenske. Korakam po nekojej ozkej ulici, koje bi smeli po trgovskih napisih imenovati »nemčursko ulico«.

Stopim v prodajalnico s papirjem in jednakega blaga, da kar treha nakupim. Razen vlatnika in njega soproge ni nobenega v prodajalnici.

Takoj za menoj vstopi nekoja bolj preprosta zala Gorenka, ravna kakor jelka. Ker je videla v izložbi polno majhnih in velikih steklenic z raznobarvenimi tekočinami — mislila je svoje.

Vpraša, če se tukaj dobivajo »Marijacejske kapljice«.

Mej gospo in gospodom se vrši sedaj nemški pogovor, iz kojega vidim, da ne umejeta dobro slovenščine; kajti sicer bi ne bila stvar tako izvirna a izvrstna. Zanimivalo me je in čakal sem molče konca. Gospod pravi proti svojej soprogi: »Kaj hoče?

Kaj je to »kapelce«? To bode najbrže za kojega otroka in se dobi tukaj blizo pri »kaplmaherji« —, misli je namreč, da hoče »kapice« (kučme).

Pa reče na to kmetici po svoje, kakor in kolikor je našega jezika znal: »Pojdite tja kaj le, pokažem vam kde se to dobi, mi nemamo in odpre duri.«

Soproga, koja se je ta čas zamislila, kliče njega ter nadaljuje po nemško proti njemu: »Ne! Ti nisi prav razumel, dekle hoče imeti gotovo tistih »kapelic«, v kojih

## Politični pregled.

### Notranje dežele.

**Truplo cesarice Marije Ane** so 8. t. m. prepeljali iz Prage na Dunaj s posebnim vlakom. V Pragi so rakev spremljale na kolodvor civilne, vojaške in občinske gosposke i neštivilna množica ljudstva. Na Dunaji so na kolodvoru čakali generali, vojni minister, dvorni dostojanstveniki in policijski načelnik ter spremili rakev v cesarsko palačo, kjer je truplo blagoslovil dvorni župnik. Denes je slovesen pogreb.

V **gospodski zbornici** se je 7. t. m. načelnik živo spominjal umrle cesarice Marije Ane, in poudarjal, da je blagodušna kneginja tiho samoto rabila za najplemenitejša dela dobrotljivosti. Vsak Avstrijec se je z poštovanjem in hvaležnostjo spominjal. Načelniku se je naročilo, naj naznanil cesarju sočutje in žalovanje gosposke zbornice.

V **poslanski zbornici** se je načelnik 6. t. m. gorko spominjal umrle cesarice Marije Ane, katere izvrstne kreposti je hvalil. Živo so mu poslanci pritrjevali ter mu naročili, naj cesarju izrazi sočutje zbornice.

— Poslanec Bärnfeind je interpeliral zastran vaj deželne brambre v nedeljah in praznikih. Poslanec Reschauer je protestiral zoper obrekovanje, s katerim ga je razžalil poslanec Schönerer v zadnji seji. (Schönererja ni bilo v seji). Načelnik je izrekel, da obsoja v Schönererjevem govoru izgovorjene žalitve verskih izpovedanj, narodnosti in vlade. — Poslanec Jaques je poročal o predlogu kazenskega postopanja o tiskovnih zadevah ter je predlagal resolucijo, po kateri se po § 493. kazenskega reda pravilno postopanje le takrat uvede, ako ni nobene osebe, katere bi odgovorna bila za tiskovine in bi se moglo zoper njo uvesti kazensko postopanje. Vlada naj v tem smislu predloži načrt zakona. Poslanec Foregger si nič dobrega ne obeta od take resolucije. Minister Pražak odgovarja, da vlada misli, da ni na času, da bi se zmanjšal vpliv pravdoznancev in sodnikov po poklicu pri postopanju v tiskovnih zadevah in oblast porotnikov razširila čez sedanje meje. Razmere se niso zboljšale, ampak še postrile. — Potem je zbornica sprejela zakon o davku na žganje po predlogu gospodke zbornice.

V **poslanski zbornici** je 8. t. m. načelnik naznanil, da je poslanec Reschauer svoj mandat odložil. Potem so se sprejeli dotičnega odseka predlogi zastran znižanja voznine na cukar na parnikih in po železnicah in sklicanja enket o omenjeni zadevi. Za odsekove predloge so govorili poročevalci Schindler in poslanci Fürth, Russ in Rieger; zoper te predloge se nobeden ni oglasil. Rieger je naglašal, da Lloyd ne spoľnuje svoje naloge, da se mora prašati, ali ne bi boljše bilo, da gani, in ali ne bi bilo priporočati, da se vržavi. — Sprejela se je tudi predloga

je Marijina podoba —, a te dobi pri steklarji, včeraj sem videla, da jih ima mnogo.

Pomisli sedaj tudi on ter pravi: „Ja, ja, to je pravo, in tolači kmetici: „Marijine kapelce“ doboste pa precej poleg nas v prvi prodajalnici.“

Kmetica odide. Postoji še nekoliko pred izložbo, ter gleda željno lepo barvane steklenice; misleča, zakaj mi jih nčjejo prodati, tako so krasne a toliko jih imajo teh kapljic!

Mej tem jaz plačam, poslovim se in hitim za dekletom, ko hoče v istini k bližnjemu steklarju vstopiti. Povem jej, da tukaj ne dobode, česar želi, ampak mora v lekarno iti. — A mislite, da je bilo to tako lahko. Ona je sedaj mislila, da se jaz norčujem; poslednjič me le sluša.

Peljem jo do lekarne Piccoli, a tamkaj, zapazivši nad durmi „angelja“, bila je jako vesela in uže ta jej je dopadel ter rekla je: „Tukaj so pobožni ljudje, bodo uže tudi dobre „ercnije“.“

Mej potjo mi je pravila, kako jo večkrat boli želodec in jej so gospod fajmošter svetovali, naj si kupi v Ljubljani „Marijacejskih kapljic“, pa bode precej boljše.

Povem, kako sredstvo sta jej omenjeni gospod in gospa svetovala, a kam in po kaj jo poslati hotela. Prav prestrašeno pravi: „Za božjo voljo kake želodec imajo pa tukaj gosposki ljudje? Še bolj vtrjene nego mi, da jedo „kosmate kapce“ ali pa „glazeve kapelce“ ako jih želodec boli. Skoraj kravji želodec imajo —, pravi „devetogubec“!

zastran zgradbe železnice Mostar-Metković v drugem in tretjem čitanji.

**Železniški odsek** je 7. t. m. sprejel Bilinskega predlog, naj se predloga zastran severne železnice izroči posebnemu pododseku, da jo pretrse in odseku o njej poroči; izvoljeni so bili v ta odsek poslanci Herbst, Tomaszuk, Hlauka, Javorski in Tonkli; Herbst je bil izvoljen za načelnika temu pododseku, kateremu se je naročilo, naj za podlogo vzame Herbstovo predloge, po kateri je nova koncesija opravičena le tedaj, ako se s to državni interesi bolj ali vsaj toliko varujejo, kolikor z vdržavljenjem.

**Rusini** so imeli zadnjo nedeljo v Lvovu snod, v katerem so izrekli protest zoper to, da so Bazilijance izpodrinoli Jezuviti. Bazilijanci so edini cerkveni red grško-katoliških Rusinov in ti se bojé, da bodo Jezuviti zatirali rusinsko narodnost ter delali za poljsko, in zato so tako silno razburjeni, da celo preté, odcepiti se od Rima, ako jim Poljaki vzemo Bazilijance ter jih nadomesté z Jezuviti.

V **ogorski gospodski zbornici** je 7. t. m. pri razpravi o obrtnem zakonu predlagal grof Zichy, naj se uvedó posilne zadrugé, ali zbornica je ta predlog zavrgla.

### Vnanje dežele.

**Rumelija** je dobila novega generalnega guvernerja, imenovan je na to mesto Krestović.

**Kardinal Jacobini**, kakor poroča „Moniteur de Rome“, poslal je papeževim poslancem o **propagandi** drugo okrožnico, v kateri naglašá, da so bile razžaljene papeževe pravice, in da se zavrača vsaka pogodba, ki žali dostojanstvo in interese propagande.

**Nemški državni zbor** se peča z socialističnim zakonom, a dvomljivo je še, če sprejme dotično vladno predlogo, in kakor se zdi, celo Bismarku bi ljubo bilo, da jo zavrne, ker potem bi lahko državni zbor razpustil i pri novih volitvah na volilce s tem vplival, da bi tožil državne poslance, da delajo potuho socialistom, ki so uže tako drzni, da so celo na cesarja streljali.

**Turška vlada** je sprejela vabilo angleške vlade h konferenci, izrekla pa željo, naj bi se konferenca vršila v Carigradu i se ne pečala le z egiptovskim finančnim prašanjem.

**Francoska** je v razporu z marokanskim sultanom in vse kaže, da si misli osvojiti ta veliki sultanat. Ako se jej to posreči, in čas je zdaj za to ugoden, ker ima Španija dosti posla doma, Angleška pa v Egiptu, potem postane Francoska v srednjem morji najmočnejša država, ker bo imela v rokah vso severno Afriko od Tripolitanskepa do Atlantiškega morja. Da se pa pozneje tudi s tem ne zadovolji, to je gotovo, Tripolitanskemu ne bode prizanašala, pa naj se Italija temu še tako upira. In ko raztegne svoje meje do Egipta,

Deklica je bila jako izgovorna in pomenila sva se mej potjo še marsikaj. Ko hvalim njeno narodno kmetško nošo, kajti imela je tudi od naših „prfrknjenih“ tako zavideno „pečo“ —, bila je jako vesela in se jezila nad denašnje noše tistih deklet, koje so „trde kmetške korenine“, a hočejo po vsej sili gospoda posnemati. Rekla je: „Naj nosi gospoda, kar boče in kar jej dopada, saj imamo za svoj stan krasno a prilično nošo. Marsikoji jo je hvalil. Celo presvitemu cesarji je jako dopadala!“

Povedala mi je nekoje prav dobre in kaj izvrstno je te „ravšeljne“ slikala. Za danes naj zadostujejo dve najboljši.

Pripoveduje:

„Najbolj zale so, kadar se polaste tistega oskega krila. „Meh“ je na vse kraje skupaj zavezan, da se le prav okol „trupla“ suka in opleta. Na vse strani migajo, kakor pri komedijah tisti možiceljni, koji se na vrvcih iz „gumilastike“ cukajo. Meni se zde, kakor bi se po cestí ulekle kake bolne „kure“, koje svoj koš in peruti za seboj ulečejo. Kako hočejo delati, saj še počepnoti ne morejo, niti kaj vzdignoti! Komaj se premikajo, kakor tisto „oralo za sneg“. Bog jim daj pamet in hladne možgane.“

„Druga lepota so tisti čevljički z „visokim kozjim kopitom“, koje imenuje sedanjí čas „stekeljički“ in koji delajo „plavajoče“, „čotajoče“, „švedrajoče“ zibanja, koje je vsem drugim več nego hodbi podobno. A kako so prilični in krasni, po-

pride v neposredno dotiko z Angleži, s katerimi tudi dolgo ne ostane v miru, ker jo bo preveč mikala reka Nil in sueški kanal in iz tega vstane mej Francozi in Angleži hud boj za gospodstvo v sredozemnem morji.

**Pred krivim prorokom vse beži.** Iz Asuana je prišlo poročilo, da je iz Koroskega prišlo tja uže nad 2000 begunov i da vsak dan še novi dohajajo. Angleži poskusijo še enkrat Mahdija odbiti, ali to namerjavajo storiti še le mesec julija, ko reka Nil naraste, da se bo mogoče peljati proti Kartumu, i da napravijo mej Berberjem in Kartumom zvezo, ki je zdaj popolnoma pretrgana. Po plitveji reki jim sedaj ni mogoče prodreti proti Kartumu, po suhem pa bi vojska tudi nič ne opravila, ker bi v strašno vročih puščavah morala poginoti.

## DOPISI.

**V Gorici, 7. maja.** — (Najlepši narodni dan v Dornbergu. Komisija za ribarjenje). — Dornberg je dočkal uže več narodnih veselí, posebno ko je še tamkajšna čitalnica živela, ali tacega narodnega praznika, kakor je bil zadnji nedeljo, še ne, in gotovo mu ostane v dobrem spominu. Ta dan je bila kakor uže več let vinska razstava, na kateri, mislim, da ni bilo še toliko dobre kapljice razstavljené. Precej jutraj je prišla komisija za posušanje vin, poslana od c. k. kmetij tega društva iz Gorice, ki je bila od o bora vinarskega društva in slav. župan va z grmenjem topičev uljudno sprejeta. Komisija je najprej ogledala vinograde vinarskega društva, potem pa šla v razstavo, kder je razstavljená vina pokušala do dveh popoldne. Nato je komisija šla k obedu. Ob 3. uri in polu zagrmé topiči v znamenje, da prihaja „Slovensko bralno in podporno društvo iz Gorice“. Županstvo dornberško z mnogobrojno množino ljudstva pride naproti podpornemu društvu, ko je dospelo do županove hiše, z godbo in zastavo. Župan g. Sinigoy z veseljem sprejme in pozdravi društvo, in se mu odbor tega društva toplo zahvali za lep prijateljski sprejem. Nato je podporno društvo šlo s županstvom naproti ajdovskemu podpornemu društvu, katero je uže čakalo z svojo zastavo onkraj Dornberga. To ti je bil lep prizor, dve slovenski podporni društvi prvikrat skupaj. Kako ste se zastavi objeli mej tem, ko je godba svirala in so topiči pokali! Predsednik podpornega društva goriškega, g. F. Povše, segel je predsedniku ajdovskega društva v roko, ter v daljšem govoru pozdravil in sprejel bratsko društvo. Predsednik ajdovskega društva, g. Daniel Šapla, je z veseljem pozdravil goriško društvo ter se zahvalil za lepi bratovski sprejem. Nato ste obe društvi s zastavama in godbo korakali v vas na prostor, kder se je vršila veselica. Prostor je bil lepo okrašen z slavoloki in raznimi zastavami, in kaj naglo se veliki prostor tako napolni, da lahko štejem nad 200 duš. Veselica se je vršila z godbo in petjem. Peli so pevci iz Gorice, Ajdovščine, Dornberga, Sempetra, Sempasa itd., kakih 60 pevcev. Mej veselico je bilo srečkanje petih dobitkov, napitnic in pozdravov ni bilo konca ne kraja. Lahko si misliš, dragi čitatelj, da je prehitro minol zlati čas čit-

sebo kadar ta dekleta z vso silo naženejo h kojemu domačemu delu, na priliko gnoj kidatili! Tukaj stopijo v gnojnico, nabere se nekoliko blata, listja, slame in jednake lepote. Ah! kak kras je to! — kako lepe noziče in petce so, — kakor bi hodile po „napihnenih žabah“.

Priznati: „Veste kaka se mi prav za prav zdi hoja teh „rac“, koje po suhem plavajo? Podobna je onej, kadar se mački na vse čveteri prilpepijo orehove lupine in se na led zapodi.“

„Ikaj jim koristijo te brglje“?! Da prav teško hodijo, da jih vedno noge bole, pošvedrane pete vsako soboto k čevljarji neso in v nedeljo zopet cesto „klepljejo“!

Tako je pripovedovalo preprosto, pošteno kmetško dekle, kojemu so navade in razvade na kmetih bolj znane, nego meni.

In jaz pristavim: Ne hudnite se, ako ste jednake! Le nadaljujte sebi v veselje in kratak čas a vsem pametnim v zabavo in posmeh! Vsaj svet se pri vsem tem vedno jednako suče.

Če nekojim uže posel naloži prisiljeno predrugečo nošo, a si služijo s tem vsakdanji „kruh“ —, ni jim toliko v zlo šteti, a jednakih je jako malo; največ „maškaranih“ ima rajše „meso“, akopram nemajo družega posla, razen 365 dni na leto!

Ako vas te vrstice kaj jeze in bi vam vsled tega vročina v glavo silila — — — kupite tudi ve „Marijacejskih kapljic“ in pomagano vam bode!

(Konec prih.)

tolikimi slovenskimi rojaki. Treba je bilo se ločiti od dragih slovenskih bratov. Težka je bila ločitev, ali z veliko nado smo se zapustili, da se 6. julija t. l. zopet vidimo pri blagoslovenju zastave podpornega društva v Gorici. Na svidenje!

Komisija za vravnovo ribarjenja v jadranskem morju je v sredo končala svoje delovanje. Ko se obravnave določbe vrede in potrdijo, kar se utegne k malu zgoditi, razglasi se dotična pogodba. Banket, ki se je imel napraviti po dokončanju, opustil se je radi smrti cesarice Marije Ane.

Rodoljub.

**Iz Dutovljanske občine, 5. maja.** — Mi čakamo in čakamo občinski računov, ali ne moremo jih dočakati; ne vemo tedaj, pri čem smo, ali imajo občinski možje premalo sposobnosti, ali pa je tolika težava račune napraviti. To nas pa toliko bolj vznemirja, ker je občina tudi s plačilom občinskega davka zaostala in je vsled tega c. k. davkarija občinska posestva zarubila; in vendar bi se davek bil lahko plačal, ker ima občina na leto 400 gold. dohodkov. Kde tiči tedaj vzrok temu neopravičenemu neredu, zaradi katerega je uže vse ljudstvo nezadovoljno? Upamo, da ta opomin pomore, toliko bolj, ker g. župan mora sam sprevideti, da tako ne more dalje iti.

Ponočne tatvine so pri nas ponehale, kar je g. J. U. enega tatu ustrelil, dva pa ranil, a godé so po dnevi; nedavno so nekomu odnesli praznjo obleko, v Tomaji pa so ukradli nekoliko zlata in obleke. Na velikonočni ponedelek okoli polnoči se je v gostilni nek vinjen posestnik hvallil, da ima dosti denarja ter ga je kazal, a kar naglo ugasne luč, in malo pozneje se prikaže babač iz gostilnice z razbito glavo, hudo ranjen, da je moral iti v bolnišnico zdraviti se. Ali vsa ta stvar je tako nejasna, da se ne ve, ali so muhoteli vzeti denar, ali je le v prepiru po glavi dobil.

**V Kropljah, 5. maja.** — Spet se je vrnila spomlad, krasno odličena z cveticami, nekatera sadna drevesa so lepo odcvetela, vinski trs nam obeča še precej vinske kapljice, čeprav ga je toča min. l. močno poškodovala.

Prošle dneve smo imeli jako neugodne, z močnim dežjem je padala tudi soda, a vendar, hvala Bogu ni povzročila škode.

Res velika beda tare kmeta v sedanjih časih, ker preobložen pod teškim tovorom ječi, ako se sedanje razmere ne zboljšajo, zabrede tako globoko, da se nikdar ne reši.

Kmetijstvo ne more dospeti do napredka, ker ga neznosna bremena tirajo v propad, treba bi bilo mu pomoči, prvič odstraniti take razmere, ki mu ovirajo pot do napredka, ker to je glavna stvar propada; koliko škode je povzročilo deželi petjotizovanje vina!

Ako bi se take razmere odpravile, imeli bi ljudje več veselja za delo, ter bi bolj podpirali razna društva.

Da se kmetu pomore, sklenolo se je pogozditi vse golice, zlasti pri nas na Krasu, ali žali Bog, pri nas bo hudo, kajti zapri se je skoraj ves občinski pašnik tako, da bo moglo ubogo ljudstvo prodati mnogo goved, ker jih ne bo mogoče rediti zavoljo pomanjkanja pašne. Da bi ena občina ne žrtvovala toliko, naj bi se v vsakem kraju le en del pogozdil po raznih občinah, živinoreja je glavni stebel, ki podpira kmeta, zato je treba tudi za njo skrbeti.

Pri nas se je gozdnega dravja uže mnogo nasadilo, po nekaterih občinah pa le malo. Min. l. nas je zadelá toča, letos pa nas tare uboštvo; do zdaj nas je živinoreja podpirala, zdaj pa skoraj brez pašne tudi ta propade in pride mnogo kmetov na beraško palico.

## Domače in razne vesti.

**Mestni zbor.** Osmo letošnja seja je bila v četrtek zvečer; ker je gospod župan odsoten, predsedoval je podžupan vitez Dimmer. Nazočilo je bilo 38 mestnih očetov. Vlado je zastopal gosp. pl. Krekič. Galerija prenapolnjena, na tej smo zapazili dokaj novih obrazov, mej temi obilno domačih Slovencev. Pred vsem gosp. podžupan v kratkem a jedrnatem govoru poudarja zasluge preminole cesarice Marije Ane ter povablja navzočo gospodo, da v imenu dežele izrazijo svoje sočutje cesarskemu dvoru za to nenamestljivo zgubo. Na to vabilo skoraj vsi vstanejo raz sedežev, izimši par zagrizlih. Predčita se na to zapisnik zadnje seje in odobri. Mestni posl. Combi povzdigne svoj glas in predsednika prosi razjasnila glede dogodka, ki se je zadnje dni zgodil in o katerem govori vse mesto. Uprav ta dogodek je največ novih obrazov pripeljal na galerijo, ker zvedelo se je dan prej, da bode posl. Combi o tem slučaju prošil za dotično razjasnilo. Deklino Possegher so brez dovoljenja udove matere odpejali s pomočjo policijskih organov kot blazno v mestno blaznico. Temu posilnemu dejanju se je

deklinacija na vso močustavljala, a pomagalo jej ni nič, z silo so jo v kočiji prepeljali v blaznico. Načelnik blaznice pa deklinacije ni hotel obdržati v zavodu, ker prepričan je bil, da ni blazna, in drugi dan jo zopet izročil njegovi materi v varstvo. Ljudje po mestu govorijo, da je omenjena deklinacija na poti nekemu bogatemu mladeniču iz mesta, in hotel se je menda na ta način iznebiti. Pravijo, da jo je velel z silo, s pomočjo policije, kot blazno, sosedom nevarno, odstraniti in zapreti v zavod za blazne. To je navadno govorjenje, a gotovega se še ne ve; sicer pa stvar preiskujejo. Ta je fakt. Podžupan odgovorila Combijsvo prasanje, da o tej zadevi ne ve mnogo povedati, le to ve, da je ta deklinacija že bila priprta radi blaznosti in potem izročena njegovi materi v strogo varstvo; vsakako pa naj gosp. interpellant blagovolji potrpeti do prihodnje seje, ko se stvar bolj razjasni, utegne mu dati boljše razjasnil. Posl. Combi se zahvali in izrazi željo, da bi se v preiskavo tega dogodka imenovala posebna komisija. Predlaga in razpravlja se še potem o železnicih, o erarinih cestah, o podražanju govedine itd., a za nas Slovence najvažnejša je bila ona točka za ustanovitve šolske podružnice v Rocolju (Rozzoli). V Rocolju bivajo skoraj sami Slovenci, kajti ta kraj je povsem v okolici. Potem takem bi se v podružnici moralo podučevati v slovenskem jeziku; v jeziku, kojega govori večina ondotnega prebivalstva. Proti ustanovitvi te podružnice, se ve da iz finančnega stališča, govorili so sami ruderkarji; a krepko so stvar podpirali v parlamentarizmu še jako mlada Vierthaler in Venezian, židovski školnik Luzatto in kolega Consolo. Predloga se stavi na glasovanje in skoraj jednoglasno obvelja. Podružnica ustanovljena. Magistrat se ponaša z jedno trdnjavo več v slov. okolici. Da je šola v Rocolju potrebna in koristna, to smo že kdaj znali, — v tem odelku je krvavo potreba slovenske šole, ker je narod tam slovenskega pokolenja — in porečemo z Omarjem, če ni korana škoda, ker ne poznava čiste resnice; če pa je, nepotreben, ker itak kot kristijani ga ne potrebujete, haló, ognja papirom! Du, vlaške podružnice ni potreba Rocoljčanom, pač pa slovenske šole, in denarje, ki jih bo za to trosil magistrat, bodo denarji vrženi v ogenj.

**Velik strah v novej cerkvi sv. Antona.** V sredo zvečer proti osmuri, ko so se obhajale smernice in je bila velika nova cerkev sv. Antona skoraj polna pobožnega ljudstva, pripetil se je v njej dogodek, ki bi prav lahko bil imel najžalostnejše posledice in le čudimo se, da se je vse še tako srečno končalo. Na velikem oltarju je namreč sveča užgala rožo, ki je naglo z visokim plamenom pogorela. Klici: »ogonj!« so hipoma povzročili velik strah in brezkončno zmešnjavo. Strahovito je začelo ljudstvo pritiskati proti vratom, gospe so padale v medlevice, gnječa je bila strahovita in le čudo je, da noben človek ni bil zmečkan in tudi nevarno ne poškodovan, lahko poškodovanih pa je precej. Ko blisk se je ta nesreča raznesla po mestu ter se velikansko pretirala. Govorilo se je, da cerkev gori, temu je menda dalo povod najbolj to, ker so res vatrogasci pridrli pred cerkev; pravilo se je tudi, da je nekdo v cerkev vrzel bombo, čemur se zopet toliko ne čudimo, ker bombe ali petarde so v Trstu že vdomežene; trdilo se je tudi, da je mnogo mrtvih in hudo poškodovanih, kar bi se bilo moj toliko množilo in v takej zmešnjavi res lahko zgodilo. Hvala Bogu, da vse to ni resnično.

**Varnost na ulicah.** Mestni magistrat vnovič razglasa nekatere stare prepovedi, ki so se sčasoma pozabile, pa so za javno varnost zelo potrebne. Te prepovedi so: Voznikom, ki imajo vprežene vole sploh, in ki imajo vprežene konje v teške voze, ni dopuščeno, da jih vodijo na vozu sedé. Pri nenaloženih vozeh z vpreženimi konji, mora voditi voznik konje na vozu stojé, ali gredé na levi strani voza. Prepovedano je voz k vozu pripeljati, kakor tudi pokati z bičem. Pri zavijanju z katerega stranskega trga na glavni trg, ali stranske ulice v glavne ulice, mora se korakoma voziti in mora se pri vsakem zavijanju v glavnih ulicah hitra vožnja zmanjšati. Kdor se zoper to pregreši, kaznoval se bode z globo od 1—100 gl. ali s zaporom od 6 ur do 14 dni.

**Prenehanje užitinskega magazina.** Užitinska zaloga ali magazin, zadržana vknjižena z omejeno garancijo v sv. Križu, nehala je svojo delovanje. V sv. Križu se nahajata dve enaki društvi. Društvo A., kakor čujemo, stoji na trdnih nogah; društvo B. pa je le hiral brez življenja, ono se je poridilo iz prvega, in res je, kar pravi prislovica, *veja brez debla usahne* — nema življenja.

**Tržaške novosti:** Nesreče. V sredo so odpeljali v bolnišnico 40 letnega Ivana Dušana, kmeta iz Buzeta. Dobili so ga na tlaku nezvestnega. — Nek 11 letni deček je brezskrbno tekal ob robu mola »S. Carlo«; pri tem dirjanju se mu spodrsne, da pade v morje. Brzi Lloydovi delalci so rešili fanta da ni utonil in ga izročili njegovi očitelj. — Dinar Just Ballarin je moral oditi v

bolnišnico, da si zdravi levo ramo, kojoj mu je poškodovala cvetlična posoda, ki je na njega pala z okna neke hiše na starej šrangli. — Morali so odpeljati v bolnišnico 50 letnega Jurija G., kateri se je ponesrečil pri delu na rivi »Grumola«. — Alojzij G., tržaški težak, nehoti se je z britvijo ranil v trebuh in moral se je zateči k zdravniku v bolnišnici.

**Poskus samomora.** Zadnje dni je skočil v morje nek gospod sit življenja. Navzoči pomorščaki rešijo gospoda smrti, izročijo ga javnej straži, ki ga pospremi v bolnišnico.

**Tatvine in policijske.** Inspektor policije Petronio je ustavil v ulici »Terrente« nevarnega tatú, katerega išče sodišče na Recl. — Javna straža je zadnje večere preiskovala krčme, brloge in druge neimenovane kraje v starem mestu ter spravila pod ključ 15 zgubljenih ovčic nežnega spola. — Dospelo je v Trst iz Zadra 23 obojencev na več let, namenjenih v ono veliko in krasno poslopje v Kopru, ki se imenuje »kaznilna«.

**Ponarejeni desetaki** krožijo po deželi in kdor jih je videl, pravi, da so tako točno ponarejeni, da jih je zelo težko ločiti od pravih. Tedaj pozor!

**Konferenca o ribarjenju.** »Agencia Stefania« poroča, da se je v konferenci v Gorici, ki se je končala zadnje sredo, v vseh prasnih doseglo soglasje. Dotični dopisnik in posebni sklepi se vredé v nekoliko dneh.

**Goriške novosti.** Gosp. dr. Josip Tončič je bil kakor vitez železne krone III. vrste v zmislu pravil tega reda povzdignjen v stan vitezev. — Vtorek in sredo je bil v Gorici znani španjski pretendent *Don Carlos*; obiskal je grob rajnega grofa Chamborda in pa rajnega soproga, nadvojvodinjo Marijo Terezijo, ki se poda te dni iz Gorice zopet v Frohsdorf. — Komisija za ribarstvo je odšla 8 t. m. v Devin, kder si je ogledala ondotni grad, v katerem jo je pogostila kneginja Hohenlohe; v Devinu pa se je vkrcala na vladni parniko »Pelagosa« in se potem vozila v Tržaško-Miljskem zalivi, da si ogleda kraje, v katerih ribarijo naši okoličani; na parniku je bil lukulčen obed. Še le proti večeru se je komisija izkrcala v Trstu, nje udje so tukaj prenočevali, a včeraj jutraj se sopot vrnoli v Gorico. Seje je komisija končala že v sredo, a zdaj je treba, da napravi še dotične zapisnike, katere morati potrditi tudi obe vladi. — To bo torej trajalo še nekoliko dni. Nekatere goriške Italijance jezi, da ne gre nič kaj od rok »čožotiranje«; komisija se bode namreč razšla brez vsacega hrupa.

**Odlikovanje.** »Srpsko učeno društvo« je imenovalo našega pisatelja, profesorja v Zagrebu, M. Valjavca, za dopisujočega svojega uda.

**Iz Kontovelj-Proseka nam poročajo** neko vest, ki močno diši po mestnej pikanteriji, ali kroju (modi). Zadnje dni so pili v neke krčmi na Proseku trije, doma iz bližnjega Kontovelja, in sicer mož z svojo ženo in nek boter. Pili in rajali so, da je bilo veselje skoraj do noči. Prva, ki hoče oditi, bila je žena, rekši svojemu možu, da mora iti domov, ker je že pozno, da mora še nekaj pospraviti itd. Mož jej dovolil, da odide. Drugi, ki je hotel oditi, je bil pa boter, rekši mu, da ide nekam po nujnih opravkih, le za 20 minut naj blagovolji počakati, dokler se vrne. Mož prikaži, le pojdi, pravi, počakam te. Drugi nazoči v krčmi so si pa šepetali, ali nisi videl znamenj, žena temu in boter se razumeta uprav po fino — in stavim glavo, pravi nekdo, da sta šla domov na Kontovelje. Mož čuvši to čudno govorjenje, pohiti iz krčme naravnost domov na Kontovelje, kder v resnici dobi ženo in botra — in ta, ne bodilen oba zapre v sobo, ter hiti po vasi na vse grlo kričaje: Moja žena je...! hitite gledat itd. — na kar se je zbrala vsa vas pred omenjeno hišo in isti dan pohujšanju ni bilo ni konca nikraja. Zaprtja prešestnika nvideva, da ni zdravo še dalje ostati v sobi, iščeta izhoda ali kako pobegniti, ko je bilo zaprto. Botru pride neka dobra misel v glavo, in spusti botrico skoz okno na ulico, v ta namen mu je služila posteljna rjuha; ali on vendar ni mogel uteči, dokler mu ni odprl mož — v tem hipu vporabi ta svojo moč, vrže razžaljenega moža na tla in hajdi na prosto — tako se je končala ta posebna vaška aféra. Se ve da, tej ni še konca, ker se nadaljuje tam, kder so vsace mu pozvani pravico deliti, ako na tej škodo trpi.

Vidi se iz tega, da vedni dotik z mestom ni nič kaj prida za naše okoličane. Oni se navzamejo navadno vsega, kar je slabega na Tržacanih — le dobrega malo ali nič.

**Postojnska jama.** Včeraj se je vršil v navzočnosti g. deželnega predsednika razgovor med oskrbništvom postojnske jame in onim konzorcijem, ki je namerjaval v najem vzeti svetovno znana podzemeljska čudesa. Dolgo so se pogajali, sporazumljenja pa le ni bilo, in obravnave so ostale brez uspeha. Postojnčani se veselijo, da ostane vse pri starem.

**Premeščenje sodnijskih adjunktov** na Kranjskem, G. Jožef Hiti, adjunkt v Senožečah, pride vsled lastne prošnje iz Senožeč v Kranj, g. Jožef Sen-

čar iz Metlike v Senožeče, g. Anton Frass iz Slovenske Bistrice v Plajberk, g. Anton Morocutti iz Gorenjega Grada v Slovensko Bistrico, G. avskultant Maks Bouvier postal je adjunkt v Gorenjem Gradu.

**Slovensko politično društvo v Mariboru** je imelo zadnje nedelo v Slovenske Bistrice zborovanje, katerega se je vdeležilo veliko kmetov iz okolice. Nemčurji so na vse pretege delali, da bi to zborovanje zaprečili, ker se jim pa to ni posrečilo, napravili so v sosednjem gostilnici protidemostracijo, sklicali so namreč tudi shod, katerega se je pa zelo malo resob vdeležilo. Ker je vibrala na hiši, v katerejo zborovali Slovenci, cesarska zastava, zahtevali so, naj se sname in tudi dosegli, da jo je žandarmerija odstranila. Ko se je to zgodilo, kričali so nemčurji: »Hoch Deutschland!« Kako hočemo imenovati to veleizdajsko početje? Besede nam manjka. Poslanec Raič je včeraj v državnem zboru te stvari omenil in vlado interpeliral.

**Gospodarskega lista.** Glasila c. kr. kmetijskega društva v Gorici 4. števec od 30. aprila prinesla je te le podučljive sestavke: 1. Kako stojimo zdaj s trino usjo (floksero). — 2. Prehod od suhe na zeleno pčlo. — 3. Klorovo apno kot sredstvo proti gosencam. — 4. Champignon-Krompir. — 5. Poduk o nekaterih kmetijstvu silno škodljivih rastlinah. — 6. Kmetijske drobnosti.

**Cesarica Maria Ana** je v svojej oporoki določila, da se ne sme raztelesiti i tudi ne imbalzamirati. Zdravniki so se tedaj posvetovali, kako bi truplo trohnohe ubranili, ker dvorna ceremonija zahteva, da se mora truplo v odprtej rakvi razpostaviti. Ker pa brez imbalzmiranja ni mogoče trohnohe odvrtni, obrnoli so se na cesarja in prašali, ali ne bi se pri vsem tem truplo imbalzamiralo. Cesar pa je ukazal, da se mora cesarica zadnja volja v vseh razmerah spoštovati, in vsled tega so zdravniki sklenoli, da se ima truplo izpostaviti v zaprtej rakvi.

**Železnica Mostar-Metković**, kakor poročajo južno slovanski časopisi, utegne se v kratkem začeti graditi, da bode do jeseni dogotovljena.

**S**napravi prvi letošnji izlet v nedeljo, dne 18. t. m. v **Boljunec**. Odhod točno ob 2 uri popol. iz društvene telovadnice. Vabijo se udje in drugi rodoljubi, da se mnogobrojno vdeležijo izleta.

## Gospodarske in trgovinske stvari.

### Zopet ribarstvo.

»Cittadino« od 26. p. m. je imel naročen dopis od nekega N. N., v katerem se pritožuje, da se stoprav zdaj proti ubogim Chiozzottom, ki ribarijo po našem morju, dela tolika agitacija in da se tolikanj preganjajo, kar se pred letom 1866 ni godilo, dokler so Chiozzotti ribarili pod avstrijsko zastavo. — Tržaškemu vetrokazu lepo se kundira tudi »L'Indipendente«. — Oba junaka pišeta, da je baš to dokaz, da vsa ta mrnjaja izhaja od nekaterih Nabergojcev iz same mrnje do laških ribičev in torej le vsled narodnega sovraštva. Tako nesramno sumničiti morata le lista »L'Indipendente« in »L'Indipendente«, katera oba bi rada vse okoličane potopila v žlici vode. Na to zavratno natolcevanje okoličanov me dolžnost veže, da odgovorim to le: Najprej vabim oba, »par nobile fratrum«, da nekoliko pregledata zgodovino Trsta, iz nje se prav lahko naučita, da so bili boji zaradi ribarstva mej Chiozzotti, ki so od nekdanj ropali, in prebivalci Trsta in okolice in pa onimi drugih obalov jadranskega morja, v poprejšnjih časih, ko je še živel beneška republika, veliko hujši, ljutejši, nego so v zadnjih časih, da so se mej Trstom in beneško republiko zaradi roparskega postopanja Benečanov večkrat vojevale krvave vojne in da je Trst v srednjem veku moral vedno paziti na Benečane, da mu niso kratili pravice na suhem in na morju. — Da ni prišel Trst pod mogočni zaštit Avstrije, gotovo tudi ne bi se bil nikoli vzdignol, kajti Benečani mu niso dali živeti. Ono hlast po tujem blagu in po izključljivem gospodarstvu na jadranskem morju pa so podedovali tudi novejši rodovi Benečanov, in Chiozzotti na tihem in v malem zdaj nadaljujejo to, kar so njih predniki delali z večim hrupom in večjo silo.

Naj mi bode potem dovoljeno, da poprašam nesramnega bujskarja »Cittadina«, kedo je prvi začel, ne sicer *preganjati*, ampak *ustavljati* se krivicam, katere delajo Chiozzotti avstrijskim podanikom? So to bili Slovenci ali Italijani? Ali niso bili prvi Italijani iz Grada in v Istri? In dalje: so že katerikrat napadli slovenski ribiči Chiozzotte pri ribarjenju v mejah po postavi določenih? Jaz pravim, da ne, in ako »Cittadino« nasprotno dokaže, potem mu dam tudi jaz prav, da tako Italijane proti ubozim Slovincem hujša; drugače pa

(ako tega ne dokaže), imenujem ga nevestnega bujskarja ene narodnosti proti drugej. Ali imamo dokaze, da uže sto in stokrat so se legalno pritoževali naši ribiči pri mestnem magistratu, pri pomorskej vladi (Governo Marittimo), pri svojih poslancih, pri županah, in pri vseh svetnikih so iskali uže pomoči proti predrznim Chiozzottom, katere »Cittadino« tako gorko zagovarja, pa žalibog, dosedaj vse brez uspeha, in se torej ni čuditi, ko niso našli nikder pomoči, da so skušali sami se silo odposliti Chiozzotte tako rekoč iz svoje lastne hiše. Zgoraj omenjene oblasti (uradi) znajo prav dobro, kolikokrat so bili naši ubogi ribiči ne le moteni pri ribarjenju na obrežju, temuč tudi oropani svojih mrež in svojega imetja, s katerim edino jim je mogoče živiti sebe in svoje lačne družine. In sedaj ko ste italijanska in avstrijska vlada za dobro spoznali, da je venger treba nekaj storiti, da se odstranijo prepiri, kateri bi sčasoma lahko prouzročili še hude boje, sedaj se famozni »Cittadino« in njegov drug »Indipendente« po robu postavljata, da bi kalila mirno pogajanje obeh vlad in njih poslancev, ki prav sedaj v Gorici stvar razpravljajo, in to iz samega sovraštva do preponižnih Slovincem in Hrvatov, ki živé na obalah jadranskega morja, ki so »Cittadino« in njegovem privržencem trn v peti. Da bi avstrijski ribiči se prederzuali leto za letom vznemirjati in ribariti po italijanskem obrežju, in zravem še leto za letom njih mreže trgati in kradli, kakor to delajo Chiozzotti avstrijskim ribičem na avstrijskih obalah, lahko naprej zagotovi »Cittadino«, da ne bi bilo treba nobene komisije, da se odpravijo take krivice, ker bi znali sami Chiozzotti si pomagati, in gotovo ne bi se noben avstrijski ribič vrnil več v svoje domovje, našel bi grob v morju. Dalje moram še zagotoviti »Cittadino«: ako bi naši ribiči bili tako predrzni, da bi segali v pravice ribarjenja italijanskih ribičev, da bi se v vsej Italiji ne dobilo tako nesramnega lista, kakor je »Cittadino«, kateri bi se prederzno zagovarjati krivice provzročene po avstrijskih ribičih, pač pa nasprotno, odmeval bi po vsej Italiji vik in krik: »Morte ai stranieri! ai briganti, i ladri!«, in še več takih izrekov, katerih imajo vedno polno pripravljenih za avstrijske podanike, le za take patrijote ne, kakoršni so »Cittadino«, »L'Indipendente« in njih patroni, ker le ti so »veri patrioti« della patria dell'avvenire.

Mi Slovenci pa smo vedno zahtevali le pravične stvari; mi smo zahtevali, da se baš Chiozzotti drže določeb mejnarodne, akoprem nam jako neugodne pogodbe, da ne ribarijo zunaj postavljenim mejam, da ne hodijo krast in škode delat na naše bregove; nikoli pa nismo zahtevali, naj se Chiozzotti preganjajo in popolnoma izključijo z našega morja; okoličanska deputacija ni drugega prosila, nego to, da zastopniki naše države pri komisiji vsaj toliko dosežejo, da bode strogo zabranjeno Chiozzottom, ribariti bliže, nego eno miljo daleč od naših bregov, kar uže tako in tako določa tudi omenjena mejnarodna pogodba; nadalje, da bi se določilo, da se v poletnih mesecih, to je od 1. aprila do konca septembra Chiozzottom postavi meja za ribarstvo na 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub> miljo od naših bregov, v pozimskih mesecih pa naj bi ta meja ostala, kakor je sedaj, to je 1 miljo od bregov. To je vse, kar okoličani komisijo prosijo v varstvo svojih koristi in pravice; vse drugo, kar ital. listi pišejo o nas, je le izmišljotina in kaže, da tem listom ni mar za resnico, pač pa da porabijo vsako še tako grdo sredstvo, da le vzbujajo mrnjajo do Slovincem in sejejo razpor mej tukaj živečima narodoma, da potem ložeje delajo spletke za svoje izdajske namene.

Morda jim bodo taki manevri še kaj časa koristili; a spoznanja čas ne more biti, ne sine več tati daleč, ker drugače bo slabo za Trst in za vse, ki za tem mestom stanujemo, ker tako postopanje, kakor se zdaj vidi od neke strani v Trstu, gabi se vsakemu pravemu Avstrijcu.

J. N.

**Poslano.)**

1. decemb. 1882. sem jez poslal s pošto v Čres nek zavitek blaga. Ker to bago ni došlo na mesto, sem reklamiral in po skoraj enem letu doznal, da se je zavitek zgubil na Lloydovem parniku. — Na pošti v Trstu so mi obljubili, da plačajo škodo; a k ljubemu temu, da sem bil tam uže 5 do 6 krat, še zdaj nisem dobil povračila za vrednost zgubljenega zavitka. Prosim torej po tej poti, da bi slavno c. k. pošto vodstvo to reč enkrat uže rešilo.

Sežana, 6. maja 1884.

**Peter Podgornik.**

\*) Za članke pod tem naslovom je uradništvo toliko odgovorno, kolikor mu dotični zakon velevala.

**Tržno poročilo.**

Kava — živahna kupčija po trdnih cenah, ker dohajajo iz Amerike in drugod vedno ugodnejša poročila. — Prodalo se je te dni blizo 5000 vreč Rio in Santos po gl. 50 do gl. 66. — 500 vreč Java po gl. 64 do gl. 68. — 400 vreč

